

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9
The 9th STOU National Research Conference

การป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา โดยมาตรการฟอกเงิน

: กรณีศึกษาระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

Protecting and Enforcing fault on Intellectual Property Rights by Money Laundering Measures :
Case Studies between the United States and Thailand

วิสานันท์ แซ่ไคว่ (Wisanun Saekow)¹ ณัฐริกา แซน (Nattarika Chan)²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยใน ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา แนวคิด ทฤษฎี ทั้งของกฎหมายไทยและสหรัฐอเมริกา รวมถึงศึกษา การดำเนินการกำหนดมูลฐานความผิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ สหรัฐอเมริกา เพื่อหาข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม และควบคุมอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ปัญหากฎหมาย ฟอกเงินในปัจจุบันยังมีปัญหาจากการบังคับใช้ซึ่งได้แก่ปัญหาความไม่ชัดเจนของขอบข่ายของการรับทรัพย์สินที่ยังไม่ สามารถรับทรัพย์สินส่วนที่เป็นรายได้ความไม่ชัดเจนของกฎหมายถ้อยคำที่ยังคลุมเครือของกฎหมายการบัญญัติความผิดมูล ฐานที่ยังคงอยู่การที่กฎหมายไม่สามารถควบคุมมิให้มีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เหมาะสมของระยะเวลา ในการยับยั้งธุรกรรมและระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว โดยเฉพาะส่วนของข้อจำกัดในการรับทรัพย์สินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การรับทรัพย์สิน ทำได้นอกเหนือจากที่กฎหมายอาญา กำหนด คือ สามารถรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดรวมถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป และมีสิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าวนี้ ซึ่งจะรับทรัพย์สินได้ในขอบข่ายที่แคบกว่าสิ่งที่อนุญาตให้ประชาชนทำได้ด้วยการ ต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกำหนดไว้ คือ ให้สามารถรับทรัพย์สินที่เป็น “รายได้” ของอาชญากรได้ในกรณีที่ทราบจำนวน ทรัพย์สินที่อาชญากรได้จากการกระทำความผิด แต่ไม่สามารถรับทรัพย์สินรายได้ของอาชญากรที่มีอยู่เดิม จุดนี้เป็นสิ่งที่แตกต่างจาก กฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย ดังนั้นผู้เขียนเสนอว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สามารถรับ “รายได้” ในมูลค่าที่ เท่ากับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินหากทราบมูลค่าของจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการยึดอย่างแน่นอน นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่าระยะเวลาในการยับยั้งธุรกรรมที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นยังสั้นเกินไปเห็นสมควรแก้ไขกฎหมาย เพื่อขยายระยะเวลาให้เจ้าหน้าที่มีเวลาสืบเสาะหาหลักฐานได้มากขึ้นรวมถึงการขยายระยะเวลาการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ ชั่วคราวด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรเร่งแก้ไขประเด็นปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นประเด็นที่จะต้องเร่งทำการแก้ไขเพื่อสร้าง ความแข็งแกร่งให้กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยให้ทัดเทียมนานาประเทศ

คำสำคัญ การฟอกเงิน ทรัพย์สินทางปัญญา อาชญากรรมเศรษฐกิจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายตลาดทุน การเงินและภาษี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย Sk.tarn@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย e-mail address natharikachan@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

Abstract

The objective of this independent study was to investigate the legal problems regarding anti-money laundering laws on fundamental offenses relating to intellectual property infringement by exploring related concepts, theories and laws in Thailand and the United States. This study also examined the implementation of stipulating fundamental offenses relating to intellectual property infringement in anti-money laundering laws of the United States in order to provide the suggestions for formulating appropriate criteria and the process of enforcing anti-money laundering laws and controlling criminals related to intellectual property offenses in Thailand. The results of this study indicated that the enforcement of current anti-money laundering laws have been ineffective, including the problems in terms of ambiguities in scope of the assets forfeiture and statements of laws stipulating fundamental offenses in narrow manner, ineffective laws to control the corruption of government officials, and inappropriateness in duration of the transaction suppression and the temporary asset forfeiture. Especially there are the limitations of asset forfeiture under the Anti-Money Laundering Act of B.E.2542 whereas designated for forfeiture of asset over the criminal law. It means that property relating to the offense including changed asset can be forfeited with the right to claim benefits and vested interest from this asset. Although it is much narrower in scope of United Nations Convention against Transnational Organized Crime which is able to forfeit criminal property "income" in the case of known amount of property from criminal offense. However, existing income of criminal cannot be forfeited. In this regard, this is different from Thai Money Laundering Law. Hence, the author proposes that the provisions of the law should be amended to enable the ability of criminal property "income" forfeiture in equal value to money or asset acquired from money laundering if it was certainly known. In addition, in the author's perspective, duration of transaction suppression stipulated by laws is too short. Thus, the law should be amended to extend the period of time so that officials can search for more evidence. The duration of temporary asset forfeiture should be also extended. These issues should be urgently resolved to strengthen Thai anti-money laundering law to be comparable to international laws.

Keyword: Money Laundering, Intellectual Property, Economic Crime

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมเทคโนโลยี และการสื่อสารอย่างกว้างขวาง ทำให้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบวิธีการเทคนิคของการประกอบอาชญากรรม ซึ่งการพัฒนามีรูปแบบวิธีการที่สลับซับซ้อนมากขึ้นอาชญากรรมธรรมดา ซึ่งเคยมุ่งผลตอบแทนเป็นเงินจำนวนไม่มากได้กลายเป็นอาชญากรรมที่มุ่งผลตอบแทนมหาศาล ส่งผลให้จากอาชญากรรมที่มีเครือข่ายเพียงแคภายในประเทศ และมีการพัฒนาไปสู่การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะองค์กรอาชญากรรมและมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดนำไปผ่านกระบวนการฟอกเงินโดยเปลี่ยนสภาพ หรือโอนเพื่ออำพรางที่มาของเงินและนำไปใช้เพื่อเป็นทุนในการกระทำความผิดซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ การดำเนินงานอันมีลักษณะของธุรกิจที่อยู่ในรูปแบบธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อบังหน้าธุรกิจอันเกี่ยวกับสินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น สินค้าที่หนีภาษีการค้า สินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น ส่งผลให้อาชญากรรมมีรายได้หมุนเวียนมหาศาล และนำเงินเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปรสภาพ หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วนำมาใช้ในองค์กรอาชญากรรมต่อไป จนเกิดวงจรอาชญากรรมอันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก

ปัญหาการกระทำความผิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก็คือเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมของประเทศไทยและประชาคมโลก ทรัพย์สินทางปัญญา ถือว่า เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ยากในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามของรัฐได้ โดยรูปแบบการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนที่ยากแก่การปราบปรามหรือเข้าถึงตัวผู้บงการได้การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังก่อให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยอาชญากรรมสามารถนำเงินที่ได้มาจากการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นต้นทุนในการกระทำความผิดต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

สิ่งที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่นั้นคือความรู้นับว่าเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่ามากอีกประการหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่เฉพาะที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติ การขาดความสามารถในการสร้างความรู้ย่อมทำให้สูญเสียโอกาสในการแข่งขันในเศรษฐกิจยุคใหม่ เพราะเจ้าของเงินทุนหรือผู้ประกอบการที่ดีย่อมต้องการสนับสนุน หรือไปอยู่บนที่ที่ซึ่งสามารถหาความรู้ข่าวสารเทคโนโลยีและความท้าทายใหม่ ๆ เสมอ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทรัพย์สินทางปัญญาก็คือเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่ามากเพราะเป็นทรัพย์สินที่ยั่งยืนมีคุณค่าซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการกำหนดความได้เปรียบเสียเปรียบ หรือให้ผลแพ้ชนะต่อระบบเศรษฐกิจ ของแต่ละประเทศหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ทรัพยากรที่มีรูปร่างเมื่อมีการใช้ไปก็จะเสื่อมสูญ หรือสิ้นเปลืองไปแตกต่างจากการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากปัญญา หรือที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีแต่ความเพิ่มพูนมากขึ้น และสามารถสร้างมูลค่าให้อย่างไม่สิ้นสุดซึ่งปัจจุบันรู้จักกันในชื่อของ “ทรัพย์สินทางปัญญา”

แม้ว่าตามแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิเอกชน (PRIVATE RIGHTS) แต่เป็นที่ยอมรับแล้วกันว่าการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาย่อมก่อความเสียหายต่อสาธารณชนโดยอ้อม ยกตัวอย่างเช่น การละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาย่อมทำให้รัฐสูญเสียภาษีเงินได้ อันส่งผลให้ความสามารถในการจ่ายภาครัฐลดลงย่อมกระทบต่อระบบศึกษาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมต่าง ๆ และการกระทำเช่นนั้น ย่อมสูญเสียการลงทุนในภาคธุรกิจอันส่งผลให้เกิดอัตราการว่างงาน และกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในส่วนอื่น ๆ และแท้ที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

จริงแล้วการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาคือการขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นโดยแท้ ไม่แตกต่างกับการลักทรัพย์ที่มีรูปร่าง การยกยอก ฉ้อโกง หรือการหลอกลวงซื้อขายค่าภาชีอากรแต่อย่างใด

ปัญหาการก่อกำเนิดอาชญากรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาเป็นปัญหาร้ายแรงในเวทีภายใน ประเทศและระหว่างประเทศ ก่อการะแค้นสังคมเป็นมูลค่าหลายล้านเหรียญสหรัฐในแต่ละปี อีกทั้งยังคุกคามต่อสุขภาพและความปลอดภัยแก่สาธารณชน ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ ทำลายธุรกิจการค้าถูกกฎหมาย การก่อกำเนิดอาชญากรรมประเภทนี้ในบางครั้งเป็นการกระทำความผิดที่ไม่มีพรมแดนและสามารถเชื่อมโยงกับอาชญากรรมอื่น ๆ ได้จากหลักฐานในปัจจุบันปรากฏว่าการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปีของปริมาณการค้าในโลกเพื่อจัดปัญหานี้ได้มีองค์กรตำรวจสากลซึ่งจัดตั้งเป็นหน่วยเฉพาะกิจเพื่อปราบปรามการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นมาเป็นการเฉพาะ

ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเป็นอาชญากรรมที่เพิ่มจำนวนและขยายขอบเขตมากขึ้น เพราะอาชญากรรมประเภทนี้สร้างรายได้อย่างมากแก่ผู้กระทำความผิด องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (World Intellectual Property Organization) WIPO ได้นิยามของ “ทรัพย์สินทางปัญญา” ใน Article 2 (vii) โดยไว้ให้ความหมายถึงสิทธิเกี่ยวกับวรรณกรรม ศิลปกรรมและงานทางด้านวิทยาศาสตร์ การออกแบบทางด้านอุตสาหกรรม เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ ชื่อการค้า วรรณกรรม และศิลปกรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกอบอาชญากรรม โดยนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาในเครื่องช่วยในการประกอบอาชญากรรม

การละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบันนับมีความรุนแรงมากขึ้นการละเมิดมีแนวโน้มสูงขึ้นพบการละเมิดสิทธิในแต่ละปีมากกว่า 100 ครั้ง โดยเจ้าของสิทธิบางรายได้รับความเสียหายปีละมากกว่า 200 ล้านบาท สาเหตุที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างแพร่หลาย เพราะมีผลตอบแทนสูง หรือบางกรณีมีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมมือกระทำความผิดด้วย เป็นต้น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ในปัจจุบันแม้จะมีการลงโทษทางอาญาแต่ก็ไม่สามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้ แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่รัฐเองก็มีส่วนรู้เห็นปล่อยปละละเลยและกระทำความผิดเสียเอง ดังนั้นปัญหาการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเกิดจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน นอกจากนั้นควรที่จะสร้างจิตสำนึกให้เคารพสิทธิของผู้สร้างสรรค์ รัฐควรมีนโยบายการป้องกันและปราบปรามการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วน

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยจะพบว่ามีความยากลำบากในการแสวงหาหลักฐาน เนื่องจากผู้กระทำความผิดมีอิทธิพลมีความรู้และวิธีการที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และไม่สามารถทำลายแหล่งทุนของผู้ผลิตได้ทำให้มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตลอดเวลา และผู้กระทำความผิดรายใหญ่ หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังมิได้กระทำความผิดด้วยตนเอง โดยมีผู้กระทำความผิดแทนจึงทำให้เงินที่ได้มาออกเงย และเข้ากระบวนการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและเป็นปัญหาที่สำคัญเป็นข้อบกพร่องของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

ทั้งนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดการกับผู้กระทำความผิดละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับผู้กระทำความผิดที่ ถือว่า เป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจ ทั้งนี้โดยใช้กฎหมายฟ้องเงินควบคุมและจัดการกับผู้กระทำความผิดละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเป็นความผิดลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ครอบคลุมคดีอาญาของสหรัฐทั้งหมดโดยไม่ระบุบัญชีข้อหา แต่สามารถระบุได้ว่าเป็นคดีอาญาร้ายแรงได้ หรืออาจจะกำหนดเป็นโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงไว้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

กฎหมายฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ถือว่า เป็นต้นแบบของการนำมาตรการทางกฎหมายที่สามารถทำลายอิทธิพลขององค์กรอาชญากรรมเพื่อที่จะให้อาชญากรรมไม่สามารถนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรม ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ออกกฎหมายควบคุมการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันคือ Money laundering Control Act 1986 (MLCA) บัญญัติไว้ใน 18 U.S.C. (18 United state code) มาตรา 1956 (9) (1) 18 U.S.C. บัญญัติไว้ว่ามีมูลฐานความผิดมากกว่า 200 มูลฐานความผิดเป็นทางอาญาแยกออกมาเป็นเฉพาะ (Specific Crime) และให้ความครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายอาญาของสหรัฐ โดยการนำเงินที่ผิดกฎหมายที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย (U.S. Department of Justice, 2018) เพื่อนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายนั้น ใช้เพื่อสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายอื่น ๆ ความผิดฐานฟอกเงิน แยกจากความผิดฐานไม่แจ้งการกระทำความผิดทางการเงินที่มีมูลค่าเกิน 10,000 เหรียญอีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เรียกว่า RICO หรือ Racketeer Influenced and Corrupt Organization ซึ่งบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1970 ซึ่งบัญญัติไว้ใน 18 U.S.C. §1961-1964 เพื่อป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม (Racketeering pattern activities) และมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น ๆ ประกอบกิจการอันสุจริตอื่น ๆ ซึ่งทำให้การดำเนินคดีในลักษณะนี้จะกว้างขวางครอบคลุมการกระทำความผิดอื่นอย่างกว้างขวางมาก ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีมาตรการที่ช่วยป้องกันและปราบปรามในการฟอกเงินโดยที่มีกฎหมายอื่นรองรับอยู่และมีหน่วยงานที่เข้มแข็งคอยสกัดกั้นการกระทำความผิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีผลกระทบต่อทรัพย์สินทางปัญญา
2. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และมาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งของกฎหมายไทยและของต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อศึกษาถึงวิธีการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ในการดำเนินการกับการกำหนดมูลฐานความผิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
4. เพื่อหาข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในลักษณะการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากตัวบทของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลเอกสารต่าง ๆ อันได้แก่ ตำรากฎหมาย บทความ คำพิพากษาศาลฎีกา วิทยานิพนธ์ รายงานงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ ค้นคว้าวิจัยจากอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

ปัญหาการกระทำความผิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมากส่งผลให้อาชญากรรมต่าง ๆ จึงมีเทคนิครูปแบบวิธีการที่สลับซับซ้อนมากขึ้นและความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรมจากเดิมที่เคยมีขอบเขตเพียงในประเทศได้พัฒนาเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่าอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมากมีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอินเทอร์เน็ตหรือเปลี่ยนสภาพไปด้วยวิธีการต่าง ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินให้ดูเหมือนเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาใช้เป็นทุนในการสนับสนุนการกระทำความผิดต่อไปก่อให้เกิดเป็นวงจรอาชญากรรมที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหากถูกโอนไปให้ผู้อื่นหรือเปลี่ยนสภาพไปแล้วอีกทั้งไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ทำการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินนั้น อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินมีผลทำให้การปราบปรามอาชญากรรมไม่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรอาชญากรรมจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานไม่ว่าจะมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งก็ตามมีมาตรการทางอาญาลงโทษจำคุกหรือปรับผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักร อีกทั้งยังมีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนผู้ช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย และยังมีมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา แม้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกตัดสินลงโทษในคดีอาญาหรือทรัพย์สินเหล่านั้นจะถูกโอนเปลี่ยนสภาพไปที่ทอดก็ยังสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินเหล่านั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

จากการศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการในการกระทำความผิดเกี่ยวกับละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาพบว่าอาชญากรรมทางธุรกิจที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้น ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นมีการก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง เนื่องจากธุรกิจที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้นส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่มีการลอกเลียนเครื่องหมายการค้า หรือที่เรียกกันว่าสินค้าก๊อปปี้ สินค้าเหล่านี้จึงเป็นสินค้าผิดกฎหมาย ดังนั้นเมื่อได้เงินจากการขายสินค้าผู้ที่ทำธุรกิจจึงต้องฟ่องถ่ายเงินไปเก็บไว้ในรูปแบบอื่น รวมทั้งเงินที่ได้จากการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งล้วนแต่เป็นเงินที่ได้จากธุรกิจผิดกฎหมายจึงต้องยกย้ายถ่ายเทเพื่อปิดบังอำพรางที่มาของเงินก่อนที่จะนำมาใช้จ่ายในระบอบปกติ

สำหรับวิธีการฟอกเงินเพื่อปิดบังอำพรางที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่

1. ยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน โดยนำเงินที่ได้โอนเข้าบัญชีผู้ใกล้ชิดหรือบุคคลอื่นก่อนที่จะโอนกลับเข้ามายังบัญชีตัวเอง บางคนอาจโอนเงินสดไปฝากไว้ในธนาคารต่างประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารอย่างเข้มงวด แล้วโอนเงินกลับเข้ามา
2. แปรสภาพเป็นสินทรัพย์ เช่น ซื้อที่ดิน ซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ ซื้อทอง ซื้อหุ้น ทั้งซื้อในนามตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งบางรายอาจตกแต่งตัวเลขการซื้อขายที่ได้กำไรเกินจริงเพื่ออ้างที่มาของรายได้
3. เปิดธุรกิจบังหน้า โดยนำเงินที่ได้จากธุรกิจผิดกฎหมายมาลงทุนเพื่อตกแต่งตัวเลขที่มาของรายได้ว่ามาจากการทำธุรกิจ หรืออาจซื้อกิจการในต่างประเทศ ซึ่งเป็นเขตปลอดภาษีแล้วให้กิจการของตนเองที่อยู่ในประเทศกู้ยืมเงินหรือสั่งซื้อสินค้าจากบริษัทในต่างประเทศในราคาที่สูงเกินจริง เพื่อให้เงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายกลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

4. ชุกซ่อนเงินที่ได้ไว้ในห้องหรือสถานที่ลับ แล้วค่อย ๆ หย่อนนำเงินออกมาใช้

ดังนั้น การนำเงินเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยน แปรสภาพ หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วนำมาใช้ในองค์กรอาชญากรรมต่อไป จนเกิดวงจรอาชญากรรมอันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก

กฎหมายฟอกเงินของไทยกำหนดให้มีความผิดมูลฐานทั้งสิ้น 26 ความผิดมูลฐาน แต่สำหรับสหรัฐอเมริกาเน้นพบว่าไม่มีการกำหนดว่าความผิดใดบ้างที่เป็นความผิดมูลฐาน แต่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดประเภทอาชญากรรมร้ายแรงแล้วก็ตกเป็นความผิดมูลฐานที่จะสามารถนำกฎหมายฟอกเงินเข้ามาใช้บังคับได้ด้วย ซึ่งปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีความผิดมูลฐานได้มากกว่า 200 มูลฐานความผิด เมื่อพิจารณามูลฐานซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดการกับผู้กระทำความผิดละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับผู้กระทำความผิดที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจ ทั้งนี้ใช้กฎหมายฟอกเงินควบคุมและจัดการกับผู้กระทำความผิดละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเป็นความผิดลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นการกำหนดให้ครอบคลุมคดีอาญาของสหรัฐทั้งหมดโดยไม่ระบุบัญชีข้อหา แต่สามารถระบุได้ว่าเป็นคดีอาญาร้ายแรงได้

ตามที่ได้ศึกษาแล้วในข้างต้น ปัญหากฎหมายฟอกเงินฉบับที่ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นยังมีจุดบกพร่องอยู่ทั้งในส่วน เรื่องปัญหาด้านขอบข่ายของการริบทรัพย์สินพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้การริบทรัพย์สิน ทำได้นอกเหนือจากที่กฎหมายอาญากำหนด คือ สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดรวมถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป รวมถึงสิทธิเรียกร้องผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าวนี้ที่บุคคล ภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาในคดีทรัพย์สินทางปัญญาแต่สามารถริบทรัพย์สินได้ในขอบข่ายที่แคบกว่าสิ่งที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกำหนดไว้ คือ ให้สามารถริบทรัพย์สินที่เป็น “รายได้” ของอาชญากรได้ในกรณีที่ทราบจำนวนทรัพย์สินที่อาชญากรได้ไปจากการกระทำความผิด แต่ไม่สามารถดำเนินการติดตามทรัพย์สินนั้นได้จึงให้บริบริรายได้ของอาชญากรที่มีอยู่เดิมที่ถึงแม้จะมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในจำนวนที่มีมูลค่าเท่ากัน จุดนี้เป็นสิ่งที่แตกต่างจากกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่งสหรัฐอเมริกายังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เพียงพอสรุปได้

อภิปรายผลการวิจัย

การจากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

อาชญากรรมทางธุรกิจที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้น เมื่อได้เงินจากการขายสินค้าผู้ที่ทำธุรกิจมักจะเปลี่ยนถ่ายเงินไปเก็บไว้ในรูปแบบอื่น รวมทั้งเงินที่ได้จากการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งล้วนแต่เป็นเงินที่ได้จากธุรกิจผิดกฎหมายจึงต้องยกย้ายถ่ายเทเพื่อปิดบังอำพรางที่มาของเงินก่อนที่จะนำมาใช้จ่ายในระบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาทีนิ หวังไพบูลย์ (2558) ที่ว่าการฟอกเงินนอกจากจะยกย้ายถ่ายเทเงินทองออกไปยังผู้อื่น หรือแปรสภาพเป็นทรัพย์สินแล้ว ยังสามารถทำได้ในรูปแบบของเงินบริจาคอีกด้วย จะเห็นได้ว่าอาชญากรได้แทรกซึมมาในวงการพระพุทธศาสนาและยังได้ความร่วมมือจากคนในพุทธศาสนานเองเป็นอย่างดี หรือแม้กระทั่งคนในวงการศาสนาเองที่เป็นผู้กระทำความผิดฐานการฟอกเงินเสียเอง อาทิเช่น กรณีพระเถระคำ ฉัตติโก ที่ใช้ออกาสจากการที่ตนเป็นพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงจึงให้บุคคลทั่วไปมีจิตกุศล ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินโดยแอบอ้างว่าจะมีการจัดสร้างพระแก้วมรกตจำลองซึ่งมีขนาดใหญ่และจัดสร้างโรงพยาบาลซึ่งแท้จริงแล้วไม่มีการจัดทำขึ้นจริงดังที่กล่าวอ้าง แล้วนำทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้นำนั้นโดยการโอน โยกย้าย หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นผ่านทาง การจัดระดมเงินทำบุญ จึงกล่าวได้ว่า อดีตพระเถระคำมีความผิดฐานฟอกเงินด้วยนั่นเอง นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันโลกได้มีวิวัฒนาการเพิ่มมากขึ้นเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอาชญากรได้พัฒนารูปแบบการกระทำความผิดโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดมากขึ้น เพราะคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีที่ถูกมนุษย์พัฒนาขึ้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนทุกคนไปแล้ว ดังนั้นรูปแบบของการฟอกเงินก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพื่อความแนบเนียนให้ยากต่อการจับกุมได้ ดังที่ผลการศึกษาของ ฉัตรชัย ศรีเมือง กาญจนนา (2562) ที่กล่าวว่าอาชญากรรมข้ามชาติกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่นานาชาติให้ความสำคัญเนื่องจากมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนโดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกยุคโลกาภิวัตน์การติดต่อสื่อสารและคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงข้ามพรมแดนที่มีความสะดวกรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อมีการรวมกลุ่มประเทศอาเซียนทำให้ยากต่อการป้องกันการก่ออาชญากรรมข้ามชาติและจากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ถูกจัดให้เป็นศูนย์กลางของการค้าการลงทุน การท่องเที่ยวและเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของภูมิภาคนี้ส่งผลให้มีการเดินทางเข้า-ออกประเทศของชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายของกลุ่มต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ โดยปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญของประเทศไทย อาทิ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์การฟอกเงิน การค้าอาวุธ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

จากการศึกษาปัญหากฎหมายฟอกเงินฉบับปัจจุบันที่ประกาศใช้อยู่ยังมีจุดบกพร่องอยู่ทั้งในส่วน เรื่องปัญหาด้านขอบข่ายของการรับทรัพย์สินพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การรับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้นอกจากที่กฎหมายอาญากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดาพร ภูเรือน (2551) ที่กล่าวว่ามาตรการทางแพ่งเพื่อดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายที่บังคับใช้ยังมีช่องว่าง ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน อาทิเช่น กรณีเกี่ยวกับมาตรา 49 “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง” ไม่ได้หมายความว่า ไปถึงว่าทรัพย์สินที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง จะต้องผ่านการยึดและอายัดชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง มาก่อน แต่หากกรณีเข้าเงื่อนไขที่มาตรา 49 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ คือ เป็นกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการย่อมมีอำนาจสั่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่งได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ที่ผู้กระทำความผิดตลอดเวลา หากทรัพย์สินนั้นเกิดถูกทำลายหรือสูญหาย และภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง แล้วจะเกิดปัญหาในการบังคับคดีของสำนักงาน ป.ป.ช. ว่าใครจะเป็นผู้ติดตามเอาทรัพย์สินเช่นนั้นกลับคืนมาตามคำสั่งศาล หรือในกรณีที่ทรัพย์สินถูกทำลายหรือสูญหายไปแล้ว จะบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลอย่างไร หรือกรณีผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไป แปรสภาพเพื่อให้เกิดกลายเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการฟอกเงินหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปชำระเป็นค่าเบี้ยประกันเพื่อทำสัญญาประกันชีวิต โดยต้องการผลประโยชน์ตอบแทนตามเงื่อนไขของสัญญาประกันชีวิตเพื่อให้ เป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในการยึดและอายัดเงินหรือ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะต้องยึดและอายัดเงินหรือสิทธิประเภทใด อีกทั้งแนวคำพิพากษาของศาลในเรื่องนี้ยังมีความแตกต่างไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของอาชญากร ซึ่งเป็นลูกความตกเป็นของแผ่นดินแล้วมีปัญหาคำพิพากษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

พิจารณาต่อไปว่าเงินค่าจ้างทนาย ที่อาชญากรใช้เป็นค่าตอบแทนแก่นายความในการดำเนินการต่อสู้คดีเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 3 และอยู่ในบังคับที่ศาลจะมีคำสั่งให้เงินจำนวนดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ได้หรือไม่ เพียงใด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยจากการมีกฎหมายฟอกเงินนั้นย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลาย ๆ ด้านสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศในความจริงใจของประเทศไทยที่จะป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2. ประเทศไทยสามารถเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988
3. สามารถสกัดกั้นการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ในการกระทำความผิดอีกเพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปราบปรามการกระทำความผิดให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม
5. ก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้เนื่องจากเงินหรือทรัพย์สินที่หมุนเวียนในระบบนั้นได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย
6. ทำให้ประเทศไทยไม่ล้าหลังและทัดเทียมประเทศอื่น ๆ ในเรื่องการพัฒนากฎหมายที่มีประสิทธิภาพเพราะขณะนี้ มีประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว
7. ก่อให้เกิดความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการสกัดกั้นและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อเสีย

1. เศรษฐกิจของประเทศขาดความมั่นคง เนื่องจากเงินหรือทรัพย์สินที่หมุนเวียนในระบบไม่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายจะไม่ได้ผ่านการเสียภาษีอย่างถูกต้อง
 2. ขาดความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินในการดำเนินธุรกิจการเงินด้านต่าง ๆ ของประเทศ
 3. นักลงทุนต่างชาติไม่มั่นใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย
 4. มีแหล่งซ่อนสมุทอาชญากรและผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาประเทศและสังคมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย มีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ หากการแก้ไขปัญหการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและแนวทางที่จะทำให้การมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิเช่น กำหนดให้การรับทรัพย์สินทำได้นอกเหนือจากที่กฎหมายอาญากำหนด คือ สามารถรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดรวมถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป รวมถึงสิทธิเรียกร้องผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว หน้าที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาในคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานตามกฎหมายฟอกเงิน สามารถรับทรัพย์สินได้ในขอบข่ายที่แคบกว่าสิ่งที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกำหนดไว้ คือ ให้สามารถรับทรัพย์สินที่เป็น “รายได้” ของอาชญากรได้ในกรณีที่ทราบจำนวนทรัพย์สินที่อาชญากรได้ไปจากการกระทำความผิด แต่ไม่สามารถดำเนินการติดตามทรัพย์สินนั้นได้ จึงให้ไปรับรายได้ของอาชญากรที่มีอยู่เดิมถึงแม้จะมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในจำนวนที่มีมูลค่าเท่ากัน จุดนี้เป็นสิ่งที่แตกต่างจากกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

สหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติให้สามารถรับรายได้แทนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่มูลค่าเท่ากับเงินที่อาชญากรจะต้องถูกปรับ ในปัจจุบันจึงทำได้เพียงการริบทรัพย์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดได้เท่านั้น (วันชัย รุจนวงศ์, 2548, น.99-104) แต่การริบรายได้นั้น ถือเป็นจุดแข็งที่ประเทศไทยควรที่จะนำมาบังคับใช้กับกฎหมายไทยด้วยเพราะจะเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างมากซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรเพิ่มบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐในการริบทรัพย์สินในส่วนที่เป็นเงินที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ในกรณีที่ทราบมูลค่าของจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการยึดอย่างแน่นอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมายฟอกเงินของไทยให้มีคุณภาพและความแข็งแกร่งให้กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยให้ทัดเทียมนานาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การแก้ปัญหการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา และแนวทางที่จะทำให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีดังต่อไปนี้

1. แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้สามารถริบ “รายได้” ในมูลค่าที่เท่ากับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินหากทราบมูลค่าของจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการยึดอย่างแน่นอนทราบจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรได้ไปจากการค้าขายสินค้าที่ประกอบธุรกิจหรือผลิตสินค้าปลอมในลักษณะที่เป็นการค้าโดยการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยเพิ่มหลักเกณฑ์นี้เพิ่มในมาตรา 49 วรรค 1 ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวจะทำให้สามารถติดตามทรัพย์สินได้ง่ายขึ้นหากทราบมูลค่าทรัพย์สินที่จะริบอย่างแน่นอน โดยมีต้องไปตามหาทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาได้โอนให้บุคคลอื่นเพื่อนำมาขายทอดตลาด หรือไม่ต้องติดตามเงินที่ได้นำไปแปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่นทำให้เกิดการเสียเวลาแก่เจ้าหน้าที่และประหยัดงบประมาณในการติดตามทรัพย์สินด้วย

2. แก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในเรื่องของระยะเวลาในการยับยั้งธุรกรรมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยในมาตรา 36 จาก 3 วัน เป็น 5 วัน การที่ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรขยายระยะเวลายับยั้งธุรกรรมจาก 3 วันเป็น 5 วันนั้น เนื่องจากระยะเวลา 3 วันนั้นสั้นเกินไปในกรณีที่ธุรกรรมนั้นมีความซับซ้อนและตามสืบเสาะได้ยาก นอกจากนี้หากคณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าธุรกรรมบางรายการสามารถใช้เวลาตรวจสอบได้ในระยะเวลาอันสั้นก็สามารถกำหนดระยะเวลาในการยับยั้งธุรกรรมนั้นได้สั้นกว่า 5 วันได้และเป็นการตัดประเด็นโต้แย้งว่าระยะเวลาดังกล่าวยาวนานเกินไปหากเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าธุรกรรมดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและจะส่งผลเสียให้แก่ผู้ทำธุรกรรมอันบริสุทธิ์นั่นเอง และกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินให้ขยายระยะเวลาจากเดิม 10 วันเป็น 15 วัน

แก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในมาตรา 48 แต่หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ขยายระยะเวลาจากเดิม 90 วันเป็น 120 วัน และในกรณีจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการธุรกรรมอาจขออนุญาตศาลให้มีความเห็นอนุมัติการขยายระยะเวลาการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ออกไปอีกได้ตามความเหมาะสมด้วย

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้นำเสนอนี้เป็นแนวทางที่ผู้เขียนเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาของกฎหมายอย่างจริงจังและเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมายฟอกเงินของไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ FATF กำหนดนำมา ซึ่งความสงบสุขของบ้านเมืองและที่สำคัญคือจะได้รับการยอมรับจากนานาอารยประเทศ ที่ประเทศไทยสามารถ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ควบคุมความสงบราบรื่นของสังคมไว้ได้ด้วยการบัญญัติกฎหมายที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและยังสามารถนำมาบังคับใช้ได้จริง
อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ โยธินวิสิษฐ์. (2551). *มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด: ศึกษากรณีดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ฉัตรแก้ว นิธิอุทัย. (2536). *ความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับทรัพย์สิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. (2562). *อาชญากรรมข้ามชาติกับความมั่นคงของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2562. จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-012.pdf>.
- ชนิดาพร ภูเรือน. (2551). *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัยนันท์ แสงปุตตะ. (2541). *กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ภูมิทร์ บุตรอินทร์. (2551). โทษทางอาญากับการล่งสิทธิในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. *วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์*, 37(4), 735-765.
- วาที หวังไพบุลย์. (2558). *มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับศาสนธุรกิจ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- วันชัย รุจนวงศ์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2) (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548), หน้า 99-104.
- วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ. (2548). การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการ ยึด อาศัยและรับทรัพย์สิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2544). *กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณี ความผิดมูลฐาน ของประเทศสหรัฐอเมริกา*. *วารสารกฎหมาย*, 20(3), 68-77.
- สุรินทร์ นาควิเชียร. (2543). การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษคดีทรัพย์สินทางปัญญา. *วารสารกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ*, 135.
- สุนีย์ แสงผล. (ม.ป.ป.). การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน,” เอกสารในการประกอบการบรรยาย เสนอที่ สำนักตรวจสอบและวิเคราะห์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่). ม.ป.พ.
- อรณพ ลิขิตจิตถะ. (2542). “ประเทศไทยจะได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” ในรวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

FinCEN. (2012). USA Patriot. Retrieved November 23, 2012 from: http://www.incarn.gov/statutes_regs/patriot/.

Jean F. Rudstrom. (1968). "Forfeiture and penalties" In Oscar C. Sattinger (ed.). American Jurisprudence. New York: The Lawyers Co Operative Publishing Company.

U.S. Department of Justice. (2018). Intellectual Property Crime Statistics from the Attorney General 's Annual Report. n.p.

